

11.10.2011

Oikeusministeriö

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 26.4.2011 (OM 7/021/2010)

HOVI- JA HALLINTOVERKOSTON KEHITTÄMINEN

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa hovi- ja hallinto-oikeusverkoston kehittämistä käsitelleen toimikunnan mietinnöstä (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 17/2011). Toimikunta ehdottaa muun muassa, että:

- Hovioikeuksien lukumäärää vähennettäisiin kuudesta viiteen. Itä-Suomen hovioikeus ja Kouvolan hovioikeus yhdistettäisiin uudeksi Itä-Suomen hovioikeudeksi, joka sijoitettaisiin ensisijaisesti Kouvolaan.
- Hallinto-oikeuksien lukumäärää vähennettäisiin kahdeksasta kuuteen. Oulun hallinto-oikeus ja Rovaniemen hallinto-oikeus yhdistettäisiin uudeksi Pohjois-Suomen hallinto-oikeudeksi, joka sijoitettaisiin Ouluun. Kouvolan hallinto-oikeus ja Kuopion hallinto-oikeus yhdistettäisiin uudeksi Itä-Suomen hallinto-oikeudeksi, joka sijoitettaisiin Kuopioon.
- Hovi- ja hallinto-oikeuksien tuomiopiirirajoja tarkistettaisiin joiltakin osin.

Toimikunta arvioi, että päällekkäisten tehtävien poistumisesta aiheutuisi säästöä noin 800 000 – 1 000 000 euroa vuodessa. Lisäksi vuokratukustannuksista voitaisiin säästää jonkin verran. Toimikunnan esittämässä vaihtoehtoissa vuokratukustannusten säästö olisi liitteenä olevien laskelmien mukaan noin 400 000 euroa vuodessa. Laskelmissa ei ole kuitenkaan otettu huomioon muutostöistä aiheutuvia lisävuokria eikä sopimusmuutosten yhteydessä usein tapahtuvia vuokrien tasokorotuksia.

Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:*Hovi- ja hallinto-oikeuksien lukumäärän tarkastelu*

Valtiovarainministeriö pitää tehtyä selvitystä tarpeellisena ja oikeansuuntaisena. Selvitys on kuitenkin sikäli keskeneräinen, että tarkastelu on rajattu vain varsin maltillisiin muutosvaihtoehtoihin, jotka tukeutuvat nykyisiin sijaintipaikkakuntiin ja jotka eivät vielä tasaa hovi- ja hallinto-oikeuksien koeroja erityisen merkittävästi. Tarkastelussa ei ole myöskään pyritty arvi-

oimaan muiden asiaan vaikuttavien uudistusten tai uudistusmahdollisuuksien vaikutusta.

Esimerkiksi mahdollisuutta vähentää hovioikeuksien lukumäärää kahdella yksiköllä ei ole tarkasteltu sen vuoksi, että seuraavaksi kyseeseen tulevien Vaasan ja Rovaniemen hovioikeuden yhdistämiseen liittyy toimikunnan mukaan nykyisessä hovioikeusmenettelyssä vakavia ongelmia johtuen erityisesti pääkäsittelyn järjestämisen tarpeellisuudesta (s. 53). Argumentti on sikäli ymmärrettävä, että pääkäsittely sitoo hovioikeuksien lainkäyttöhenkilöstön resursseista nykyisin 70 % (vaikka pääkäsittely järjestetään vain 35 % asioita; s. 21). Sekä hovioikeuksien henkilöstön että asiakkaiden matkustustarve lisääntyisi toimikunnan mukaan näin ollen selvästi, jos hovioikeuksia lakkautettaisiin nykyisestä toimipaikkarakenteesta enemmän kuin yksi. Valtiovarainministeriö toteaa, että tämä pitää paikkansa annetuilla reunaehdoilla, mutta että verkostoarvioinnissa ei ole pyritty ottamaan huomioon esimerkiksi kuluvan vuoden alusta voimaan tulleen jatkokäsittelyluvan vähentävää vaikutusta pääkäsittelyjen lukumäärään, mahdollisuutta siirtää hovioikeus kokonaan toiselle paikkakunnalle ja mahdollisuutta lisätä videotekniikan käyttöä.

Vastaavat näkökohdat koskevat hallinto-oikeuksien lukumäärän tarkastelua. Työryhmä ei ole esimerkiksi tarkastellut hallinto-oikeuksien vähentämistä kolmella yksiköllä muun muassa siitä syystä, että tällä hetkellä ei ole vielä tietoa, tullaanko eri hallinto-oikeuksiin keskitettyjä asiaryhmiä mahdollisesti hajauttamaan. Valtiovarainministeriö toteaa, että tällaiset näkökohdat ovat asian tarkastelussa olennaisia ja ne pitää kytkeä mukaan eri vaihtoehtojen kartoitukseen asian jatkovalmistelussa, tarvittaessa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Yhteenvedona valtiovarainministeriö toteaa, että hovi- ja hallinto-oikeusverkostouudistuksen valmistelua tulisi jatkaa nyt tehtyä vielä laajempaa kokonaistarkasteluna. Tavoitteena tulisi olla väestömuutokset huomioon ottava pitkän aikavälin ratkaisu, jossa sekä hovi- että hallinto-oikeuksien lukumäärää vähennetään nyt ehdotettua enemmän. Esimerkkinä valtiovarainministeriö viittaa Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen vuonna 2009 tekemään tutkimukseen (Hovioikeuksien käsittelyaikojen erot ja aluerakenne), jonka mukaan hovioikeuksien lukumäärää on mahdollista vähentää kahdella yksiköllä samalla kun väestömäärällä painotetut asiointietäisyydet lyhentyisivät.

Henkilöstön asema

Valtiovarainministeriö varaa oikeuden lausua henkilöstön aseman järjestämisestä sitten, kun valmistelu on edennyt pidemmälle.

Muut lausumat

Hovi- ja hallinto-oikeusverkostorakenteeseen liittyvänä, mutta myös siitä irrallisena kysymyksenä valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota selvityksestä ilmeneviin seikkoihin koskien tuomioistuinlaitoksen toimitilajärjestelyjen tehokkuutta. Esimerkiksi Itä-Suomen hovioikeudessa on selvityksen mukaan tilat yli 80 henkilölle (s. 67), mutta hovioikeudessa on töissä vain 56 henkilöä (s. 36). Tiloista vaikuttaisi siten olevan käyttämättä yli 30 prosent-

tia. Vastaavasti esimerkiksi Kouvolan hovioikeudessa sama tilanne vaikuttaisi koskevan lähemmäs 20 prosenttia toimitiloista.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Raimo Sailas

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö

- budjettiosasto (Ijäs, Inha, Koponen, Salmi, Vallinheimo)
- hallinnon kehittämisosasto
- henkilöstöosasto